

Parets, camins i l'aigua

CAMÍ DE SIRGA. Jesús Moncada, Edicions de la Magrana. Barcelona, febrer de 1988. 354 pàgs.

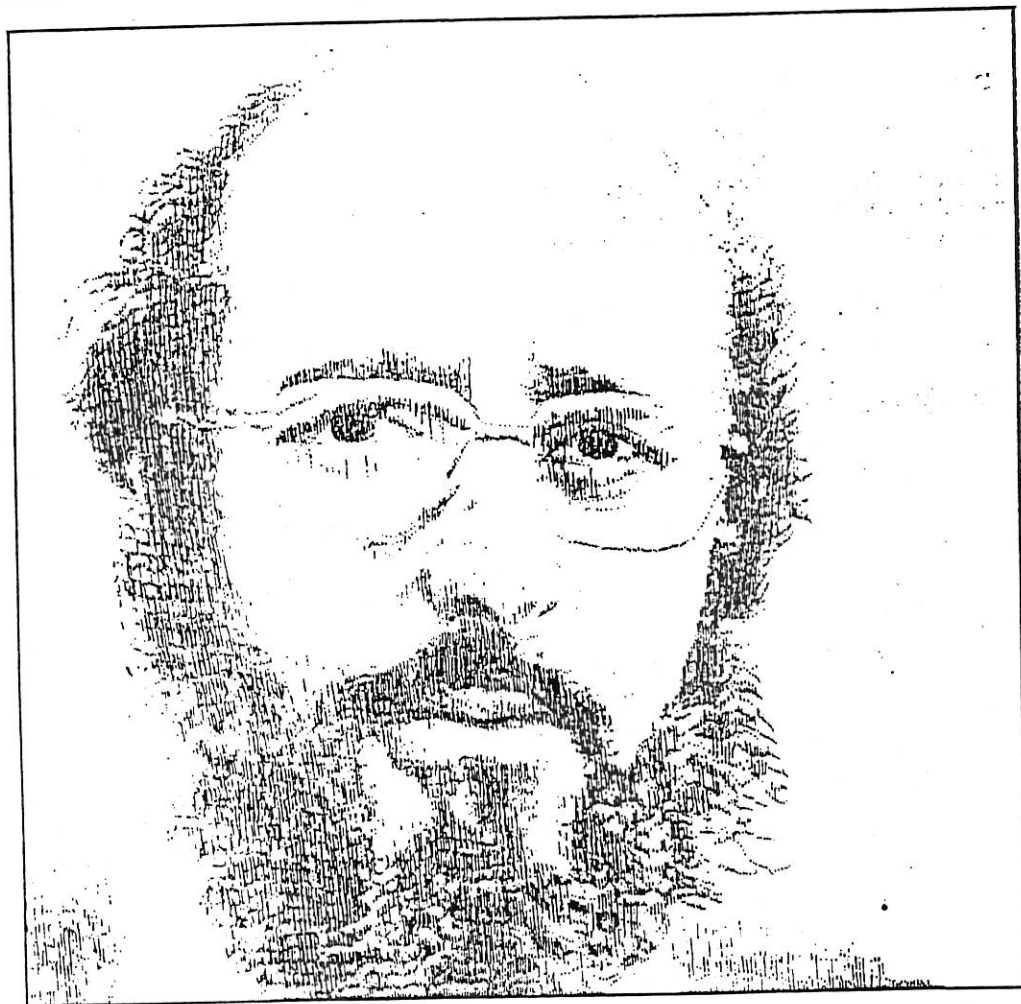
vel·la, i Moncada l'ha acceptat des de supòsits molt personals. Segons sembla, *Camí de Sirga* tanca el cicle de Mequinen-

El desenllaç de la història el coneixem per endavant: el poble mor sepultat per les aigües d'un pantà. Coneixem també

Això és el que va fer Moncada en els dos llibres anteriors i continua fent ara sota una nova perspectiva. El pas del conte a la novel·la li permet donar profunditat als seus arguments, centrar el protagonisme del poble en un primer pla —protagonisme que als contes era subjugat i resultava d'una recomposició del lector—, i explicar les transformacions que aquest experimenta amb el pas del temps. El temps, la memòria, el record donen densitat als fets. Fins i tot les falses cròniques —també dites llegendes o mites en altres contextos— donen raó de la mentalitat col·lectiva, si se les interpreta. Moncada ho fa i les inclou com una part real del poble.

L'imaginari col·lectiu de *Camí de Sirga* està molt assentat en la història. Els pagesos, i minaires que viuen mirant el riu, i els empresaris, les cupletistes, els artistes, l'inefable cafeter, els amants i els banyuts, les figures ombroses..., cobren vida al llarg de setanta anys d'història del país: de la guerra del Marroc, la Setmana Tràgica, l'atemptat de Sarajevo... fins a l'any 1971. La seva novel·la, que d'una banda fa inoblidable el soterrament del poble per les aigües —i el fa etern—, reflecteix a través de la vila protagonista, volgutament i alegrement, amb sortides de vegades inesperades, la vida del país.

El llenguatge elaborat, literari de Moncada, incorpora girs i lèxic de la franja de ponent. El període mitjà que fa servir contribueix a donar-li el seu estil peculiar —que en alguna ocasió pot arribar a semblar massa insistent—, que és part gens menyspreable de la força de la seva narrativa. L'assumpte i la forma de *Camí de Sirga* s'uneixen per brindar-nos un dels narradors més interessants de l'última narrativa catalana.

Jesús Moncada vist per Silvano Ferrari.

Tinc entre les mans el tercer llibre de Jesús Moncada. Després dels llibres de contes *Històries de la mà esquerra* (1981) i *El cafè de la Granota* (1985), ja amb reedicions, Moncada ha publicat una novel·la prou llarga per entretenir-s'hi, d'aquelles que duren. És per alegrar-se'n; no perquè el conte sigui un gènere menor, no, sinó perquè la narració catalana moderna té un repte i el té a la no-

sa obert pel primer llibre de contes i seguit pel segon. A la novel·la hi ha un protagonista declarat des de la primera pàgina: és la població. Amb els seus camins, parets, locals, homes, objectes, la vila, un nus de relacions que es perd en la memòria dels anys, s'erigeix com nucli indiscutible, amb una vida especialment pròpia, bé que deutora de la voluntat humana i de la fortuna.

que la vila, aquesta cristal·lització de l'èsser, viu una agonia llarga que mou tant al sentiment tràgic com a la indiferència. Hi ha de tot al llarg d'aquestes pàgines, també pinzellades d'humor, val a dir. Però el marc de la narració el delimita aquell final *per sempre*. La mort dona, doncs, sentit a la vida. Per tant, en llegir aquesta novel·la hem de preveure una reconstrucció.